

วารสารการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก จัดทำขึ้นโดยกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข เพื่อเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ และเป็นเวทีเสนอผลงานทางวิชาการและงานวิจัยด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เป็นวารสารราย 4 เดือน กำหนดเผยแพร่ในเดือนเมษายน สิงหาคม ธันวาคม.

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา	ศาสตราจารย์ ดร.นายแพทย์สมชัย บวรภิตติ ราชบัณฑิต สำนักวิทยาศาสตร์ ราชบัณฑิตยสถาน	
	นายแพทย์สุริยะ วงศ์คงคาเทพ	กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
บรรณาธิการบริหาร	นายแพทย์ณัฐวุฒิ ประเสริฐสิริพงศ์	กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
บรรณาธิการ	นายแพทย์วิชัย โชควิวัฒน์	สถาบันพัฒนาการคุ้มครองการวิจัยในมนุษย์
บรรณาธิการรอง	ดร.รัชนี จันทรโกษ	กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
	ดร.เภสัชกรหญิงอัญชลี จูทะพูทธิ	กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

กองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.เภสัชกรหญิงจิราพร ลิ้มปานานนท์	หน่วยปฏิบัติการวิจัยเภสัชศาสตร์สังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.เภสัชกรสนั่น สุภีธีรสกุล	คณะการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
รองศาสตราจารย์ ดร.ประสิทธิ์ ลิระพันธ์	คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
รองศาสตราจารย์ ดร.เภสัชกรธงชัย สุขเขวด	คณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.นายแพทย์ประวิทย์ อัครเสรินนท์	คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล
นายแพทย์ประพจน์ เภตราภาค	นักวิชาการด้านเวชศาสตร์ชุมชน
ดร.อุษา กลิ่นหอม	นักวิชาการด้านชีววิทยา
เภสัชกรหญิงเย็นจิตร์ เตชะดำรงสิน	วิทยาลัยการแพทย์ทางเลือก มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
ดร.วิชัย จันทรภักดีวิวัฒน์	กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
นางเสาวณี กุลสมบุญรัตน์	กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
ดร.เภสัชกรยงค์ศักดิ์ ตันติปฏิภ	สำนักวิจัยสังคมและสุขภาพ
เภสัชกรหญิงผกากรอง ขวัญข้าว	โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร
ดร.เภสัชกรหญิงมณฑกา วีระชัยสกุล	กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
ดร.เภสัชกรหญิงสุภัทรา รังสิมาการ	กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

ผู้ทรงคุณวุฒิ

ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.แพทย์หญิงสมบุญรัตน์ เกียรติสินนท์	คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร. นายแพทย์ธีรวัชชัย กมลธรรม	มูลนิธิสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาศัยนาทนเรนทร
ศาสตราจารย์ ดร.เภสัชกรชยันต์ พิเชียรสุนทร	คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.นายแพทย์ทวี เลหาพันธ์	คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล

รองศาสตราจารย์ ดร.ยิ่งยง เทาประเสริฐ
 พันตำรวจโทรองศาสตราจารย์ ดร.เภสัชกรนภดล ทองนพเนื้อ
 รองศาสตราจารย์ ดร.เภสัชกรหญิงศรีจันทร์ พรจิราศิลป์
 รองศาสตราจารย์ ดร.เภสัชกรหญิงนพมาศ สุนทรเจริญนนท์
 รองศาสตราจารย์ ดร.จันทร์เพ็ญ วิวัฒน์
 รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย อึ้งพินิจพงศ์
 รองศาสตราจารย์ ดร.นายแพทย์ศุภานิต ที่มขุณหเถียร
 รองศาสตราจารย์ ดร.เภสัชกรหญิงอรุณพร อิลูรัตน์
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรีวัฒนา ทรงจิตสมบูรณ์
 รองศาสตราจารย์ ดร.สุนันทา โอศิริ
 ดร.มาลี สิทธิเกรียงไกร
 เภสัชกรหญิงปราณี ชวลิตธำรง
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ วุฒิชู เวชวิฐาน
 นายรินทร์ ทิมา
 นางสาวเพ็ญศรี จิตรนำทรัพย์
 นางปรีญา มิตรานนท์
 ดร.ตรึงตา พูลผลอำนาย
 ดร.กันยานุช เทาประเสริฐ
 นายแพทย์ประพันธ์ พงศ์คณิตานนท์
 นายแพทย์โกสินทร์ ตวีรัตน์วีรพงศ์
 นายแพทย์ธวัช ชนวิริยะ
 นายแพทย์ศุภมิตร ชุณหสูทธิวัฒน์
 นายแพทย์กรกฎ จุฑาสมิต
 นายกวี คงภักดีพงษ์
 แพทย์อายุรเวชชिरเดช อุทัยวิทยารัตน์
 นายแพทย์ธวัช บูรณถาวรสม
 นายแพทย์วิณะ พันธุ์ม่วง
 นายแพทย์ชวัญชัย วิศิษฐานนท์
 นางสาวรุจิรา อรรถสิทธิ์ชู
 นางพรทิพย์ เต็มวิเศษ
 แพทย์แผนไทยประยุกต์มาลา สร้อยลำโรง

ผู้จัดการวารสาร

นางภาวนา คุ่มตระกูล

พิมพ์ที่

องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์ (สำนักกิจการโรงพิมพ์)

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
 คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
 คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
 คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
 คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
 คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
 คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล
 คณะการแพทย์แผนไทยอภัยภูเบศร มหาวิทยาลัยบูรพา
 คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์
 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี วิทยาเขตสกลนคร
 นักวิชาการด้านสาธารณสุขศาสตร์
 นักวิชาการด้านสถิติ
 นักวิชาการด้านสถิติ
 สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข
 มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
 ศูนย์สิรินธรเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์แห่งชาติ
 โรงพยาบาลพระนั่งเกล้า
 โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย
 กรมควบคุมโรค
 กรมการแพทย์
 สถาบันนโยบายวิชาการ
 แพทย์อายุรเวช
 กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
 กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
 กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
 นักวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
 กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
 กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

Journal of Thai Traditional & Alternative Medicine is owned by the Department for Development of Thai Traditional and Alternative Medicine, Ministry of Public Health for the presentation of research works and technical papers on traditional Thai medicine, indigenous medicine and alternative medicine. The journal is published every four months and will be issued on April, August and December.

Editorial Board

Advisors	Somchai Bovornkitti	Contributor, Academy of Science, The Royal Institute
	Suriya Wongkongkathep	Department for Development of Thai Traditional and Alternative Medicine
Executive Editor	Nattawut Prasertsiripong	Department for Development of Thai Traditional and Alternative Medicine
Editor	Vichai Chokevivat	Institute for the Development of Human Research Protections
Associate Editors	Rutchanee Chantraket	Department for Development of Thai Traditional and Alternative Medicine
	Anchalee Chuthaputti	Department for Development of Thai Traditional and Alternative Medicine

Members

Jiraporn Limpananont	Social Pharmacy Research Unit, Chulalongkorn University
Sanan Subhadhirasakul	Faculty of Traditional Thai Medicine, Prince of Songkla University
Prasit Leerapan	Faculty of Public Health, Mahidol University
Thongchai Sooksawate	Faculty of Pharmaceutical Sciences, Chulalongkorn University
Pravit Akarasereenont	Faculty of Medicine Siriraj Hospital, Mahidol University
Prapoj Petrakard	Community Medicine Specialist
Usa Klinhom	Biologist
Yenchit Techadamrongsin	Alternative Medical College, Chandrakasem Rajabhat University
Vichai Chankittiwat	Department for Development of Thai Traditional and Alternative Medicine
Saowanee Kulsomboon	Department for Development of Thai Traditional and Alternative Medicine
Yongsak Tantipidok	Society and Health Institute
Pakakrong Kwankhao	Chao Phya Abhaibhubejhr Hospital
Monthaka Teerachaisakul	Department for Development of Thai Traditional and Alternative Medicine
Supattra Runagsimakan	Department for Development of Thai Traditional and Alternative Medicine

Reviewers

Somboon Kiettinun	Faculty of Medicine, Thammasat University
Thavatchai Kamoltham	Somdej Phra Chao Borom Wong Ther Krom Phraya Chainartnarentorn Foundation
Chayan Pichaensoonthon	Faculty of Medicine, Mahasarakham University
Tawee Laohapan	Faculty of Medicine Siriraj Hospital, Mahidol University

Yingyong Taoprasert	Chiang Rai Rajabhat University
Nopdol Thongnopnua	Faculty of Pharmaceutical Sciences, Srinakharinwirot University
Srichan Phornchirasilp	Faculty of Pharmaceutical Sciences, Mahidol University
Noppamas Soonthornchalernmont	Faculty of Pharmaceutical Sciences, Mahidol University
Chanpen Wiwat	Faculty of Pharmaceutical Sciences, Mahidol University
Wichai Eungpinichpong	Faculty of Associated Medical Science, Khon Kaen University
Supanimit Teekachunhatean	Faculty of Medicine, Chiang Mai University
Arunporn Itharat	Faculty of Medicine, Thammasat University
Sriwattana Songchitsomboon	Faculty of Medicine Ramathibodi Hospital, Mahidol University
Sunanta Osiri	Faculty of Abhaibhubej Thai Traditional Medicine, Burapha University
Malee Sittikreangkrai	Faculty of Social Sciences, Chiang Mai University
Pranee Chavalittumrong	Department of Medical Sciences
Pichet Wechwitan	Rajamangala University of Technology Isan Sakonnakhon Campus
Narin Tima	Technical Officer Specialist in Public Health
Pensri Chitnumsap	Technical Officer Specialist in Statistics
Preeya Mithranon	Technical Officer Specialist in Statistics
Trungta Poolpolamnuay	Office of the Permanent Secretary for Public Health
Kanyanoot Taoprasert	Chiang Rai Rajabhat University
Prapan Pongkanitanont	Sirindhorn National Medical Rehabilitation Centre
Gosin Triratveerapong	Pranangkla Hospital
Tanawat Tanawiriya	King Chulalongkorn Memorial Hospital Thai Red cross Society
Supamit Choonsottiwat	Department of Disease Control
Korakot Chutasmit	Department of Medical Services
Kawee Kongpakdeepong	Thaiyoga Institute
Teeradech Uthaiwitayarat	Ayurvedic Doctor
Tawach Buranathawornsom	Department for Development of Thai Traditional and Alternative Medicine
Wattana Panmoung	Department for Development of Thai Traditional and Alternative Medicine
Khwanchai Visithanon	Department for Development of Thai Traditional and Alternative Medicine
Rujinart Adthasit	Social and Human Scholars
Pornthip Termviset	Department for Development of Thai Traditional and Alternative Medicine
Mala Soisamrong	Department for Development of Thai Traditional and Alternative Medicine
Journal Manager	
Pawana Khumtrakul	Department for Development of Thai Traditional and Alternative Medicine

Printing Office

The War Veterans Organization of Thailand under Royal Patronage of His Majesty the King
(Office of Printing Mill)